

ЕТНОПОЛІТОЛОГІЯ ТА КОНФЛІКТОЛОГІЯ

УДК 323.1

DOI: 10.33663/1563-3349-2021-89-202

К. М. ВІТМАН

УГОРСЬКА НАЦІОНАЛЬНО-ТЕРИТОРІАЛЬНА АВТОНОМІЯ В УКРАЇНІ: СТАН І НЕБЕЗПЕКА ЗАПРОВАДЖЕННЯ

Досліджено стан і перспективу запровадження угорської національно-територіальної автономії в Україні, що становить загрозу територіальній цілісності держави. Виявлено, що об'єднання закарпатських угорців у межах однієї адміністративно-територіальної одиниці в ході реформи децентралізації в Україні є підґрунтям для подальшого висунення вимог щодо надання територіальної автономії угорцям на підставі компактного проживання в межах цієї одиниці. Організації угорської національної меншини та Угорщина поступово відмовляються від деструктивної взаємодії та риторики, натомість вдаються до використання для поступової автономізації всіх можливих демократичних механізмів (створення угорського виборчого округу, зміни адміністративного устрою Закарпатської області з утворенням угорського району на базі ОТГ з компактним проживанням національної меншини), передбачених українським законодавством.

Ключові слова: національно-територіальна автономія, національна меншина, децентралізація, етнополітичний конфлікт.

Vitman Kostantyn. Hungarian national-territorial autonomy in Ukraine: State and prospects (threat) of Implementation

The prospects of the Hungarian national-territorial autonomy forming in Ukraine, which threatens to the territorial integrity of the state, are studied. It was

found that the unification of Transcarpathian Hungarians within one administrative-territorial unit during the decentralization reform in Ukraine is the basis for further demands for granting territorial autonomy to Hungarians on the basis of compact residence within this unit. Organizations of the Hungarian national minority and Hungary are gradually abandoning destructive interaction and rhetoric, instead resorting to the use of all possible democratic mechanisms for gradual autonomy (creation of a Hungarian constituency, change of administrative structure of Zakarpattia region with formation of Hungarian district), provided by Ukrainian legislation.

Key words: *national-territorial autonomy, national minority, decentralization, ethnopolitical conflict.*

Проблематика україно-угорських етнополітичних взаємин ніколи не втрачала актуальності й завжди перебувала в полі зору як українських учених, так і українських політиків. Науковий інтерес до неї обумовлений цілою низкою чинників. По-перше, впродовж кількох століть Закарпаття (наразі однойменна область) входило до складу Угорщини. У ХХ ст. Закарпаття під назвою Підкарпатської України (згодом Карпатська Україна) було самопроголошеною державою, а потім автономією у складі Чехо-Словаччини (Другої Чехо-Словацької республіки) в 1938–1939 рр. А, як відомо, серед аксіом етноконфліктології фігурує історична наявність власної держави або автономії в етнополітично проблемному регіоні, яка вказує на високу ймовірність сепаратистських проявів та відновлення його боротьби за незалежність. При цьому не має жодного значення, як давно це було, як саме ця держава (автономія) була створена, як довго проіснувала і що призвело до втрати незалежності, – стверджує А. Кіссе [1, с. 89]. Однаково це підвищує ймовірність виникнення етнотериторіального конфлікту.

По-друге, з-поміж сусідніх держав саме Угорщина та Румунія найактивніше вимагають від України особливих прав та посиленого захисту угорської та румунської національних меншин відповідно. Саме Румунія та Угорщина після прийняття Закону України «Про освіту» в 2017 р. звинуватили Україну в асиміляції національних меншин, оскільки він визначає мовою освітнього процесу в закладах освіти України державну мову, що, на їх думку, обмежує права угорської та румунської національних меншин на вивчення та користування рідною мовою. Українські вчені спростовують ці закиди, позаяк незнання державної мови, навпаки, сприяє ізоляції

національних меншин, їх орієнтації виключно на етнічні батьківщини, поширенню відцентрових настроїв, що в кінцевому підсумку може загрожувати територіальній цілісності України [2, с. 78].

Україна зацікавлена інтегрувати угорську меншину в сучасні державотворчі процеси, тому й надалі створюватиме умови для вільного опанування державною мовою представниками угорської національної меншини. Однак посилаючись на начебто мовну дискримінацію етнічних угорців в Україні, Угорщина намагалася перешкодити євроатлантичній інтеграції України, заблокувавши роботу Комісії Україна-НАТО з питань оборони та зажадавши перегляду Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Втім за кілька років Будапешт втратив надію на принципову зміну мовної, освітньої політики України щодо національних меншин, і Угорщина почала активно фінансувати розбудову в місцях компактного проживання угорців в Закарпатті приватної освітньої інфраструктури [3]. У своїх етнополітичних та етнотериторіальних претензіях до України Угорщина значно перевершила Румунію, час від часу вимагаючи автономізації Закарпаття, надання представникам угорської меншини подвійного громадянства всупереч законодавству України.

По-третє, Угорщина має потужну та впливову національну меншину, яка населяє окремі райони Закарпатської області компактно, і надає їй всебічну політичну, економічну та інші види підтримки. У Закарпатській області угорці є найбільшою за кількістю національною меншиною і становлять 12,1% населення області [4]. Викликає занепокоєння не стільки їх порівняно компактне проживання, скільки спроби його інституціоналізації: потужний спротив викликав останній проект адмініструю Закарпатської області, запропонований Міністерством розвитку громад та територій України, в якому передбачалося створення нового, більшого від нинішнього, Берегівського району в складі окремих територій 6 сучасних районів Закарпаття – Ужгородського, Берегівського, Мукачівського, Виноградівського, Хустського і Тячівського, який дав би змогу об'єднати всі території проживання угорської національної меншини в Закарпатті. Від ідеї такого укрупнення довелося відмовитися через тиск громадянського суспільства, представники якого запідозрили владу в укладенні таємних домовленостей з Будапештом. На їх думку, створення окремого, угорського

Берегівського району не повинно відбуватися за етнічним принципом, бо цим самим «фактично закладається міна уповільненої дії (сепаратизму), яка може вибухнути через кілька десятків років» [5]. На необхідності створення окремої адміністративної одиниці, яка б об'єднала більшість закарпатських угорців, Будапешт наполягає вже не один рік, і це викликає побоювання щодо подальшого набуття нею статусу автономії, а потім навіть відокремлення від України.

Загалом угорсько-українська етнополітична проблематика є предметом досліджень багатьох дослідників, зокрема С. Асланова, В. Дівак, В. Євтуха, І. Зварича, В. Котигоренка, І. Кресіної, Г. Кор, Л. Лойко, О. Майбороди, В. Наконечного, М. Обушного, М. Панчука, Ю. Тищенко, М. Товта, Д. Тужанського, В. Явір. Однак сучасні тенденції розвитку зовнішньої етнополітики Угорщини, зокрема захисту національних меншин за кордоном, на територіях сусідніх держав, насамперед України, видаються ще недостатньо дослідженими і потребують уважного наукового розгляду.

У 2020 р. Угорщина вдалася до спроби створення угорської територіальної автономії також у Румунії, причому на законодавчому рівні, що викликало суттєве погіршення дипломатичних взаємин між двома державами. Однак сенат Румунії не підтримав законопроект про автономію Секейського краю, де компактно проживає угорська національна меншина Румунії, ініційований Демократичним союзом угорців Румунії. Угорська автономна область вже існувала в Румунії після Другої світової війни (1952-1968 рр.) у Південній Трансильванії, її статус було закріплено в Конституції держави. Але вона була ліквідована в ході адміністративно-територіальної реформи в 1968 р. Наразі румунські угорці вимагають створення автономного утворення під назвою «Секейський край», яке територіально на 70-80 % збігається зі старими кордонами Угорської автономної області [6, р. 35]. Угорщина втратила Трансильванію, яка відійшла до складу Румунії після Першої світової війни та підписання Тріанонського договору 1920 р. Тоді ж вона втратила і Закарпаття, яке відійшло до складу Чехословаччини (Першої Чехословацької Республіки 1918–1938 рр.). За результатами цієї угоди Угорське королівство позбулося двох третин своїх територій, а третя частина угорців опинилася по інший бік кордону, в сусідніх країнах – Україні і Румунії.

Тому територія України, де проживає угорська національна меншина, локалізована у Закарпатській області, тривалий час залишається об'єктом етнотериторіальних претензій Угорщини. Ідея створення Притисянського угорського автономного округу на території Закарпаття має тривалу історію і веде свій початок з приєднання регіону до складу СРСР і утворення на його базі Закарпатської області, де й опинилися території з компактним, майже моноетнічним угорським населенням, яке досі підтримує тісні культурні та економічні зв'язки з Угорщиною, демонструючи найнижчий по країні рівень володіння українською мовою (менше 50% населення). Об'єднання угорців, наразі розселених у різних районах Закарпаття, в межах одного району – це спільний проєкт організацій угорської національної меншини та правих партій Угорщини. Його суть зводиться до зміни адміністративних меж кількох районів Закарпаття і формування на їх базі одного (поки з тими ж функціями, що й будь-яка інша адміністративно-територіальна одиниця України), який охоплював би якнайбільшу кількість угорців області, які компактно проживають вздовж річки Тиса (зі 150 тис. усіх угорців).

У 2013 р. представники угорської партії Йобббик навіть заявили, що створення Притисянського округу в Закарпатській області з включенням до нього населених пунктів з більшістю угорськомовного населення є умовою приєднання України до ЄС. Кількома роками пізніше ця угорська право-радикальна партія проводила акції під гаслом самовизначення для Закарпаття. Питання створення Притисянського адміністративного району з компактним проживанням угорців також піднімалося на засіданнях Змішаної угорсько-української міжкурядової комісії з питань забезпечення прав національних меншин, яку було створено ще 1993 р. [7]. Надання українським угорцям автономії та подвійного громадянства в ході передвиборчої кампанії офіційно заждав нинішній прем'єр-міністр Угорщини В. Орбан: «Становище 200 тисяч угорців за національністю, які живуть в Україні, надає цьому питанню особливої гостроти. Угорська громада там повинна отримати подвійне громадянство, всі права національної спільноти, а також вона має отримати можливість самоврядування» [8]. Політик є лідером однієї з найбільших партій Угорщини – правоцентристської та консервативної Фідес, яка обстоює ідею «Великої Угорщини».

Українські науковці критикують ідею та принципи територіальної автономії угорців на Закарпатті, оскільки вважають, що вона має за мету закріпити регіональне домінування Угорщини за допомогою таких механізмів, як державна фінансова підтримка закордонних угорців, надання подвійного громадянства і представництво угорців на всіх рівнях влади в країнах проживання. На думку С. Віднянського, угорська громада в Україні має широкі права, які є зразком для інших держав і гарантовані Україною, а головною проблемою залишається повноцінна інтеграція угорців у життя українського суспільства [9]. Оскільки Україна не здійснює в цьому напрямі вагомих кроків, українські угорці стають об'єктом підвищеної уваги з боку етнічної батьківщини та її політичних сил.

Зрозуміло, що об'єднання закарпатських угорців у межах однієї адміністративно-територіальної одиниці є першим етапом, підготовкою фундаменту до подальшого висунування вимог щодо надання національно-територіальної автономії угорцям, які начебто компактно проживають у межах цієї одиниці. Останніми роками проект Притисянської угорської автономії перейшов у площину практичної реалізації. Спочатку у вигляді створення єдиного мажоритарного угорського виборчого округу. Спираючись на громадські об'єднання угорської національної меншини та проугорських українських політиків, Будапешт розпочав інформаційну кампанію на підтримку Притисянського виборчого округу як цілком демократичного інструмента волевиявлення закарпатських угорців, який дозволить їм мати представника своїх національних інтересів у Верховній Раді України. Ідея забезпечення Україною умов для проходження до парламенту представника угорської національної меншини обговорювалася також Змішаною угорсько-українською міжурядовою комісією з питань забезпечення прав національних меншин, однак не набула практичної реалізації.

У 2011 р. Будапешт офіційно порекомендував українській владі створити на Закарпатті єдиний Притисянський виборчий округ із центром у Береговому, щоб надати українським угорцям можливість також брати участь у виборах до парламенту Угорщини та обрати свого представника-депутата на виборах Верховної Ради, але ця ініціатива була оцінена неоднозначно [10]. У ході президентської і парламентської виборчих кампаній 2019 р. очільник Товариства угорської культури Закарпаття В. Брензович намагався

у суді оскаржити відмову Центральної виборчої комісії України у створенні мажоритарного Притисянського виборчого округу [11]. Виборче законодавство, яке діяло на момент проведення тогочасних виборів, передбачало можливість об'єднання округу за етнічним принципом. Згідно з особливостями територіальної організації виборів, визначеними Законом України «Про вибори народних депутатів України», одномандатні (мажоритарні) округи по можливості повинні були відповідати, зокрема, проживанню на означеній території національних меншин [12].

Відповідно до ст. 18 Закону адміністративно-територіальні одиниці, на території яких компактно проживають окремі національні меншини та які межують між собою, повинні бути входити до одного виборчого округу. В разі, якщо в суміжних адміністративно-територіальних одиницях кількість виборців, які належать до національної меншини, була більшою, ніж необхідно для формування одного виборчого округу, округи формувалися таким чином, щоб в одному з них виборці, які належать до національної меншини, становили більшість від кількості виборців у виборчому окрузі. З цього випливає, що вимоги Товариства угорської культури Закарпаття були цілком обґрунтованими і базувалися на виборчому законодавстві України. Утворювала одномандатні округи і змінювала їх межі ЦВК, вони діяли на постійній основі. Відомості щодо компактності проживання національних меншин на відповідній території надавалися Центральній виборчій комісії центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику в сфері міжнаціональних відносин та захисту прав національних меншин України.

Угорські організації неодноразово зверталися до ЦВК щодо створення виборчого округу з урахуванням компактного проживання угорської національної меншин. Однак ЦВК відмовлялася, посилаючись на те, що з різних причин не можуть з'ясувати, де саме проживають угорці на Закарпатті, а тому не можуть утворити окремих угорський виборчий округ. Відтоді в ході виборчої реформи Україна відмовилася від мажоритарної складової виборчої системи на парламентських виборах, було прийнято Виборчий кодекс, який інкорпорував положення основних законодавчих актів, пов'язаних із виборчим процесом: «Про вибори Президента України», «Про вибори народних депутатів України», «Про місцеві вибори».

Наразі жодних вимог до утворення територіальних виборчих округів з урахуванням компактного проживання національних меншин нормативно-правовий акт не містить. Згідно зі ст. 27 Кодексу межі територіальних округів визначаються з урахуванням тільки меж адміністративно-територіальних одиниць. Не допускається утворення територіального округу з територій, що не межують між собою [13]. Таким чином, законодавчих підстав для формування угорського виборчого округу за етнічним критерієм на території Закарпаття в районах проживання угорської національної меншини вже немає.

Натомість в угорському виборчому законодавстві спеціальні можливості для забезпечення представництва визнаних державою національних меншин (їх 13) у парламенті передбачені. Закон Угорщини «Про вибори депутатів» починаючи з 2014 року забезпечує представникам національних меншин Угорщини право балотуватися до Державних Зборів Угорщини: щоб зареєструватися кандидатом у депутати, представник національної меншини має зібрати 1,5 тис. підписів на свою підтримку. Кандидат від національної меншини здобуває депутатський мандат у разі, якщо за нього віддали голоси від 25% кількості виборців від встановленої для партій квоти. Навіть якщо кандидат не набирає потрібної кількості голосів, він проходить до парламенту в статусі речника цієї національної меншини з усіма правами депутата, окрім права голосу під час парламентських голосувань [14]. Також при парламенті Угорщини діє дорадча Рада з представників національних меншин, яка розглядає законопроекти, що стосуються національних меншин, перед їх розглядом у Державних Зборах Угорщини.

Слід зазначити, що в Угорщині жодне рішення, яке навіть опосередковано стосується національної меншини, не може бути прийняте без її згоди, навіть не може бути ініційоване без консультацій з нею, для чого передбачена ціла низка інституційних механізмів безпосередньо в системі органів державної влади. Угорщина вважає, що проводить найбільш ліберальну, найбільш дружню політику щодо національних меншин, вона має одну з найкращих у Східній Європі законодавчих баз забезпечення прав національних меншин і вимагає дзеркальних кроків від держав-сусідів щодо забезпечення прав угорців, які проживають на їх теренах [15, р. 253].

Втративши підстави для створення угорського виборчого округу, закарпатські угорці вирішили використати можливість, яка надає реформа місцевого самоврядування і територіальної організації влади – децентралізація державного управління, яка наразі завершується в Україні. В межах компактного проживання закарпатські угорці утворюють нові об'єднані територіальні громади, що є підставою для створення нових виборчих округів. Наслідком створення угорських об'єднаних територіальних об'єднань і став резонансний проєкт адміністративного устрою Закарпатської області, де фігурує укрупнений Берегівський район. Оскільки цей район охоплює всі ОТГ з кількісним переважанням угорського населення, в його ініціюванні українські політики і представники громадянського суспільства побачили обриси майбутньої угорської автономії.

Оцінюючи стан та перспективи формування угорської (Притисянської) національно-територіальної автономії в Україні в Закарпатті на основі районів компактного проживання угорської національної меншини, слід зазначити таке. Угорська національна меншина за потужної підтримки етнічної батьківщини – Угорщини змінила стратегію і тактику формування автономії угорської національної меншини в Україні. Вони не відмовилися від етнотериторіального принципу, позаяк території компактного проживання угорців у Закарпатській області розташовані вздовж ріки Тиса і межують з Угорщиною, але змінили підхід – від радикальних заяв та деструктивних кроків (на зразок блокування євроатлантичної інтеграції України) до діалогу та використання всіх можливих демократичних механізмів, передбачених українським законодавством, які можуть бути використані для поступової автономізації (створення угорського виборчого округу, зміни адміністративного устрою Закарпатської області з утворенням угорського району на базі ОТГ із компактним проживанням національної меншини).

1. Кіссе А. Етнічний конфлікт: теорія і практика управління. Політологічний аналіз: монографія. Київ: Логос, 2006. 380 с. 2. Явір В.А. Закарпаття як об'єкт етнотериторіальних претензій Угорщини та Росії: порівняльний аналіз стратегій та цілей. *Політичне життя*. 2018. № 3. С. 78-83. 3. Тужанський Д. П'ять причин для Угорщини: чому та як Будапешт змінює тактику щодо України. *Європейська правда*. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2020/02/18/7106497/>. 4. Національний

склад населення України за підсумками Всеукраїнського перепису населення 2001 року. URL: <http://2001.ukrcensus.gov.ua/results/general/nationality/#regions>. 5. Урядова реформа децентралізації призвела до скандалу: чому на Закарпатті є загроза створення фактично угорської автономії. URL: <https://www.5.ua/regiony/reforma-pryzvela-do-skandalu-chomu-na-zakarpatti-ie-zahroza-stvorennia-faktychno-uhorskoj-avtonomii-216986.html>. 6. Dragoman D., Luca S-A., Gheorghită B. Szeklerland and The Birth of a New Region in Europe: An Inquiry into Symbolic Nationalism. *Studia Politica. Romanian Political Science Review*. 2020. № 1. P. 33-54. 7. Українсько-угорська безкомпромісність. URL: <https://zn.ua/ukr/internal/ukrayinsko-ugorska-bezkompromisnist.html>. 8. Угорщина має намір легально відібрати Закарпаття. *Волинські новини*. URL: <https://www.volynnews.com/news/policy/uhorshchyna-planuye-lehalno-vidibraty-zakarpattia-infohrafka/>. 9. Угорський чинник у внутрішній політиці України: круглий стіл. *Національний інститут стратегічних досліджень*. URL: <https://niss.gov.ua/news/novini-nisd/kruglii-stil-ugorskiy-chinnik-u-vnutrishnii-politici-ukraini>. 10. Чи справді в Україні є загроза конфлікту на західному кордоні? *Укрінформ*. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/1894941-zakarpattia-kishenkovi-y-separatizm-velikh-pragmatikiv.html>. 11. Кор. Г. Закарпатські угорці не полишають надій на створення окремого Притисянського округу. URL: <https://zak.depo.ua/ukr/zak/ugorskiy-viborchiy-okrug-20190523966683>. 12. Про вибори народних депутатів України: Закон України. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 10-11. Ст. 73. 13. Виборчий кодекс України. *Відомості Верховної Ради України*. 2020. № 7-9. Ст. 48. 14. Представник українців у парламенті Угорщини. URL: https://ukrajinci.hu/?page_id=1192&lang=uk. 15. Sansum J., Dobos B. Cultural Autonomy in Hungary: Inward or Outward Looking? *Nationalities Papers*. 2020. Vol. 48. Issue 2: Special Issue on National Cultural Autonomy in Diverse Political Communities: Practices, Challenges, and Perspectives. P. 251-266.

References:

1. Kisse A. (2006) *Etnichniy konflikt: teoriia i praktyka upravlinnia. Politolohichniy analiz: monohrafiia*. Kyiv: Lohos. 380 s. (Ukr). 2. Yavir V.A. (2018) Zakarpattia yak obiekt etnoterytorialnykh pretenzii Uhorshchyny ta Rosii: porivniialnyi analiz stratehii ta tsilei. *Politychne zhyttia*. № 3. S. 78-83. (Ukr). 3. Tuzhanskyi D. (2020) Piat prychyn dlia Uhorshchyny: chomu ta yak Budapesht zminiuiе taktyku shchodo Ukrainy. *Yevropeiska pravda*. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2020/02/18/7106497/>. (Ukr). 4. Natsionalnyi sklad naselennia Ukrainy za pidsumkami Vseukrainskoho perepysu naselennia 2001 roku. URL: <http://2001.ukrcensus.gov.ua/results/general/nationality/#regions>. (Ukr). 5. Uriadova reforma detsentralizatsii pryzvela do skandalu: chomu na Zakarpatti ye zahroza stvorennia faktychno uhorskoj avtonomii. URL: <https://www.5.ua/regiony/reforma-pryzvela-doskandalu-chomu-na-zakarpatti-ie-zahroza-stvorennia-faktychno-uhorskoj-avtonomii-216986.html>. (Ukr). 6. Dragoman D., Luca S-A., Gheorghită B.

Szeklerland and The Birth of a New Region in Europe: An Inquiry into Symbolic Nationalism. *Studia Politica. Romanian Political Science Review*. 2020. № 1. P. 33-54. (Eng.) **7.** Ukrainsko-uhorska bezkompromisnist. URL: https://zn.ua/ukr/internal/ukrayinsko-ugorska_bezkompromisnist.html. (Ukr). **8.** Uhorschyna maie namir lehalno vidibraty Zakarpattia. Volynski novyny. URL: <https://www.volynnews.com/news/policy/uhorshchyna-planuye-lehalno-vidibraty-zakarpattia-infohrafika/>. (Ukr). **9.** Uhorskyi chynnyk u vnutrishnii politytsi Ukrainy: kruhlyi stil. *Natsionalnyi instytut stratehichnykh doslidzhen*. URL: <https://niss.gov.ua/news/novini-nisd/krugliiy-stil-ugorskiy-chinnik-u-vnutrishniy-politici-ukraini>. (Ukr). **10.** Chy spravdi v Ukraini ye zahroza konfliktu na zakhidnomu kordoni? Ukrinform. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/1894941-zakarpattya-kishenkoviyy-separatizm-velikih-pragmatikiv.html>. (Ukr). **11.** Kor. H. (2019) Zakarpatski uhorts ne polyshaiut nadii na stvorennia okremoho Prytysianskoho okruhu. URL: <https://zak.depo.ua/ukr/zak/ugorskiy-viborchiy-okrug-20190523966683>. (Ukr). **12.** Pro vybory narodnykh deputativ Ukrainy: Zakon Ukrainy. (2012) *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. № 10-11. St. 73. (Ukr). **13.** Vyborchiy kodeks Ukrainy. (2020) *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. № 7-9. St. 48. (Ukr). **14.** Predstavnyk ukraintsiv u parlamenti Uhorschyny. URL: https://ukrajinci.hu/?page_id=1192&lang=uk. (Ukr). **15.** Sansum J., Dobos B. (2020) Cultural Autonomy in Hungary: Inward or Outward Looking? *Nationalities Papers*. Vol. 48. Issue 2: Special Issue on National Cultural Autonomy in Diverse Political Communities: Practices, Challenges, and Perspectives. P. 251-266. (Eng.)

***Vitman Kostantyn.* Hungarian national-territorial autonomy in Ukraine: State and prospects (threat) of Implementation**

The prospects of the Hungarian national-territorial autonomy forming in Ukraine, which threatens to the territorial integrity of the state, are studied. It was found that the unification of Transcarpathian Hungarians within one administrative-territorial unit during the decentralization reform in Ukraine is the basis for further demands for granting territorial autonomy to Hungarians on the basis of compact residence within this unit. Organizations of the Hungarian national minority and Hungary are gradually abandoning destructive interaction and rhetoric, instead resorting to the use of all possible democratic mechanisms for gradual autonomy (creation of a Hungarian constituency, change of administrative structure of Zakarpattia region with formation of Hungarian district), provided by Ukrainian legislation.

In 2020 Hungary attempted to establish Hungarian territorial autonomy in Romania as well, at the legislative level, which caused a significant deterioration in diplomatic relations between the two countries. The territory of Ukraine, where the Hungarian national minority lives, located in the Transcarpathian region, also remains the object of ethno-territorial claims of Hungary.

Hungary has a strong and influential national minority, which compactly inhabits certain areas of the Transcarpathian region, and provides it with

comprehensive political, economic and other types of support. In the Transcarpathian region, Hungarians are the largest national minority and make up 12.1% of the region's population. It is not so much their relatively compact residence that is of concern as attempts to institutionalize it.

The unification of Hungarians, currently settled in different districts of Transcarpathia, within one district, is a joint project of organizations of the Hungarian national minority and the right-wing parties of Hungary. Its essence is to change the administrative boundaries of several districts of Transcarpathia and the formation on their basis of one, which would cover as many Hungarians in the region as possible, living compactly along the Tisza River (out of 150 thousand all Hungarians).

Having lost the grounds for the creation of the Hungarian constituency, the Transcarpathian Hungarians decided to use the opportunities provided by the reform of local self-government and territorial organization of power – the decentralization of public administration, which is currently being completed in Ukraine. Within the compact residence, Transcarpathian Hungarians form new united territorial communities, which is the basis for the creation of new constituencies.

Ukrainian scholars criticize the idea and principles of Hungarian territorial autonomy in Transcarpathia, believing that it aims to consolidate Hungary's regional dominance through mechanisms such as state financial support for Hungarians abroad, dual citizenship, and representation of Hungarians at all levels of government.

Key words: national-territorial autonomy, national minority, decentralization, ethnopolitical conflict.